

Jordstjärnan, Medlemskrift för Sveriges
Mykologiska Förening 21(1): 42 – 43

Stockholms svampvänner på besök i Estland.

Mattias Andersson

Värmevägen 8^{II}

183 36 Täby

mattias.andersson@mbox350.swipnet.se

Ny lokal för djävulsopp på Ösel.

Första veckoslutet i september besökte Stockholms svampvänner den mykologiskt intressanta ön Saaremaa, eller Ösel som vi kallar den i Sverige. Vi hade turen att guidas runt av Vello Liiv, som bosatt sig mycket strategiskt på kanten till naturreservatet Viidumäe, för att det fanns så många *Entoloma* arter där. Han har illustrerat huvuddelen av arterna i Noordeloos' *Entoloma* monografi (Noordeloos 1991). Vello har ofta besökt Sverige, till exempel under SMF-veckan i Uppsala 1994 (Elfström 1994). Saaremaa har mycket gemensamt med sin ögranne Gotland. Båda öarna är ungefär lika stora. En kalkhaltig berggrund, de typiska stenmurarna och kyrkorna samt ett platt odlingslandskap ofta omgärdat av lövträd har de gemensamt.

Naturreservatet Viidumäe grundades 1957 och omfattar ett område på 1873 ha. Området domineras av skog som upptar 85% av arealen med tall som dominerande trädslag. Ungefär 5% av området utgörs av hävdade lövängar, där man kan hitta orkidéer som guckusko, *Cypripedium calceolus*, och svärdsyssla, *Cephalanthera longifolia*.

På en av dessa lövängar växte djävulsopp, *Boletus satanas*, i stora mängder, uppskattningsvis ett 40-tal fruktkroppar. Vad vi har lyckats belägga har djävulsopp bara hittats ett fåtal gånger på Saaremaa (Kalamees 1974 och 1996). Det äldsta fyndet från Saaremaa daterar sig så långt tillbaka som till slutet av 1800-talet. Sedan dröjde det ända till 1970-talet innan den rapporterades nästa gång. Djävulsoppen är ej tidigare funnen i Viidumäe. Trots det mycket karakteristiska habitatet var detta alltså det första fyndet på lokalen. Djävulsopp är en sydlig och värmegynnad art och växer i lövskog på kalkrik mark. Svampförekomsten var annars ganska sparsam, förmodligen beroende på den torra och varma sommaren. Man kan notera att flera intressanta fynd gjordes av arter som normalt har en sydlig utbredning [Tabell 1]. Till exempel hitta-

des brunluddig roting, *Xerura pudens*, på samma lokal och ytterligare en lokal. Denna art hade för övrigt en riklig förekomst på Gotland förra gången det var en torr sommar, 1997 (Bohus Jensen 1998). Samma art förekom bara sparsamt den kyliga säsongen 1998 då dessutom djävulsoppen helt uteblev på Gotland (Bohus Jensen 1999). Även slöjroksvampen, *Lycoperdon mammiforme*, är en värmeälskande art (Jeppson 1986). Slutligen vill jag passa på att tacka Aime Must som varit en förnämlig reseledare, ovärderlig tolk samt källgranskare av fynduppgifter.

Tabell 1: Ett urval av intressanta fynd observerade i naturreservatet Viidumäe. Nomenklatur i enlighet med Hallingbäck (1994). Rödlistade arter enligt Larsson (1997).

<i>Amanita phalloides</i> , lömsk flugsvamp	
<i>Boletus satanas</i> , djävulsopp	H1 EN V
<i>Calocybe ionides</i>	
<i>Calocybe cerina</i> , gullmusseron	
<i>Calvatia utriformis</i> , skålröksvamp	
<i>Entoloma lividoalbum</i> , lundrödling	
<i>Fistulina hepatica</i> , oxtungsvamp	H4 NT
<i>Gomphidius maculatus</i> , lärkslemskivling	
<i>Leccinum percardidum</i> , blek björksopp	
<i>Lycoperdon mammiforme</i> , slöjroksvamp	H2 VU V
<i>Russula luteotacta</i> , gulnande blodkremla	H4 -
<i>Xerula pudens</i> , brunluddig roting	H2 VU V

H= hotkategori; EN, NT & VU= de nya föreslagna kategorierna

V= värmegynnad

Referenser:

- Bohus Jensen, E.**, 1998: Lövmarksinventering på Gotland. — Jordstjärnan 19 (3) 44 – 45.
- Bohus Jensen, E.**, 1999: Tricholoma joachimii funnen på Gotland. — Jordstjärnan 20 (2) 5 – 9.
- Elfström, M.**, 1994: Fotografi av Vello Liiv, pärmens insida. — Jordstjärnan 15 (3).
- Hallingbäck, T.**, 1994: Ekologisk katalog över Storsvampar. SNV Rapport nr. 4313. ISBN 91-88506-04-5.
- Jeppson, M.**, 1986: Något om utbredningen i Sverige av igelkottsröksvamp och slöjroksvamp. (*Lycoperdon echinatum*, *L. mammiforme*). — Jordstjärnan 7(3) 21 – 24.
- Kalamees, K.**, 1974: Eest puravikulised.
- Kalamees, K.**, 1996: Väike seeneraamat. ISBN 5-440-01429-2.
- Larsson, K.H.**, (red.), 1997: Rödlistade svampar i Sverige - Artfakta. ArtDatabanken, SLU. Uppsala. ISBN 91-88506-10-X.
- Noordeloos, M. E.**, 1992: Fungi Europaci, Entoloma s.l. Giovanna Biella. Saronno.